

ମ୍ରାଗୋଧିକାରୀ ଏତେ ନାମାଚାରୀ (୩୦୩)
DEPARTMENT OF EDUCATION (S)
Government of Manipur

ମାଟେଳ୍-୧୦ (Class-X) ମାନିପୁରୀ (MANIPURI)

ମୁଣ୍ଡ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟାଳାଙ୍ଗ ଟେକ୍ସୁର୍ୟ ମାନ୍ଦିଲ୍ୟ ଟେକ୍ସୁର୍ୟ (Manipuri Grammar)

ଅହୁସୁବା ଶରୁକ୍କି କୁନୁବା ପାଇଁ (Ahumsuba Sarukki Kunuba Para)

ਸੇਵੇ ਪਾਰੋਂਪਾਣੀ ਮਖਲ Wahei Parenggi Makhal

ଟ୍ୟୁକ୍ଲିପ୍ (NOTES)

ਸੇਵਾਬਿਧਾਨ ਸਭਕਾਰ

ରେନ୍ ପାଶେକଳ୍ପିମ ଗାଲୋଚଟାଣ କୁଣ୍ଡା ଦେଖ ରେନ୍ତାହେଣ୍ ଏହ ହୈଣ୍ଟାନ୍ତଠଳୀ ଫୁଲର ରେନ୍ଗାଳିପି
ଛେନ୍ || ରେନ୍ ଗାଳିପିଲୋପିଲୁକ କୁଣ୍ଡା ହୁଣ୍ଟା ରଙ୍ଗଟାଣ ପ୍ଲେଟଟାଣ ଏହ, ରେନ୍ତାହେଣ୍ ରଙ୍ଗଟାଣ ପ୍ଲେଟଟାଣ
ଏହ ଏଲାପାର ପ୍ଲେଟଟାଣ ଏହି ହୈଣ୍ଟାନ ଜେନମେଣାଟାଣ ପ୍ଲେଟଟାଣ ଫୁଲିମାଣ କୁଣ୍ଡା ଏହିନ ଜେନମେଣାନ ||

ଫଳିତ ଫଣ୍ଡିମ ରାଷ୍ଟାମ କୁମର ପ୍ରେମିଣ୍ଜା (S)

ହେଉଥିବା କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ

- (੬) ਪ੍ਰਸ਼ਸ਼ਟ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ,
(੭) ਮੁਲਾਕਾ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ ਪਾਸੋਂ
(੮) ਜਾਣਲਾਈ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ
(੯) ਪ੍ਰਸ਼ਸ਼ਟ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ:- ੩੪੨੦੩ ਪਾਸ ਪਾਸੋਂ ਗਮਾਂ ਪਾਸ ਮੁੱਲਾਂ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਾਗਮਿਤੀ ਹੈ ॥

સ્વરૂપઃ- સુરોણ શ્વરો ટેન ||

- (६) ଫ୍ରେଣ୍ଟେର ସେଲ୍ସାଲିଂ:- ଫ୍ରୋଣ୍ଡ ଜାମଟ ପ୍ଲଟ୍‌ଟ ଏବଂ ଫ୍ରେଣ୍ଟ, ଫ୍ରେନ୍ଟେର ପ୍ଲଟ୍‌ଟ ଏବଂ ଏକ୍ସାଇପ୍ରାର୍ଟ୍ ଏବଂ ଫ୍ରେନ୍ଟେର ସେଲ୍ସାଲିଂପାଠ ଫ୍ରେଣ୍ଟେର ସେଲ୍ସାଲିଂପାଠ ପାଇଁ ॥

સ્વરમાઃ:- એનેયાએ છ્લાળો નોંધ સ્વરમાણ એવું ટેચાણું ||

- (੫) ਜਾਇਏ ਸੋਨੌਰਾਮਾਂਪਾ:- ਦੁਸਤ ਸੋਨੌਰਾਮਾਂਪਾਂਪਾ ਰਕ੍ਤਬਾਣ ਰੋਇਏ ਸੋਨੌਰਾਮਾਂਪਾਂਪਾ
ਜਾਇਏ ਸੋਨੌਰਾਮਾਂਪਾਂਪਾ ਜਾਇਏ ਸੋਨੌਰਾਮਾਂਪਾ ਵੱਡਾ॥
ਖਲਮ:- ਪੈਂ ਏਨੌਰਾਮਾਂਪਾ ਪੈਂ ਏਨੌਰਾਮਾਂਪਾ ਏਨੌਰਾਮਾਂਪਾ ਪੈਂ ਏਨੌਰਾਮਾਂਪਾ॥

ਫਰਮਾਡ ਸੇਣੋਰਾਲੀਆਂਟ ਝੰਖਾਣ ਸੇਣੋਰਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦ

ਝੀਂਘਾਠ ਸੇਨੌਜਾਮਾਲਾ ੩੦ਸਤ੍ਰ -

- (੫) ਪਾਪੀ ਸੋਨੌਗਾਮਿਂਘਾਪ (੬) ਪਾਪੀ ਸੋਨੌਗਾਮਿਂਘਾਪ (੭) ਪਾਪੀ ਜਾਂਗਲਾਚ ਸੋਨੌਗਾਮਿਂਘ ਧਾਰੀ ਨੱਸਤਾਈ-
ਦ ॥ (੮) ਸੋਲੁਕ ਟੇਣਾਨ ॥
 (੯) ਜਾਂਸਤ ਟੇਣਾਨ ॥
 (੧੦) ਸੋਲੁਕ ਧਾਰੀ ਜਾਂਸਤ ਟੇਣਾਨ ॥
 ਗਮਾਤ ਕੁਲੰ ਧਾਰੀ ਧਾਰੀ ਜਾਂਸਤ ਨਾਨੀ ਗਮਾਤ ਧਾਰੀ ਟੇਹੈਣਾਨ ॥
 ੬॥ (੧੧) ਕੁਹੀਏ ਟੇਨਾਮਿਂਘ ਗਾਨੇ ॥
 (੧੨) ਕੁਹੀਏ ਸੰਪਾਂ ਨ ॥

ମ୍ରାଣ୍ୟବିଦ୍ୟା ଏବଂ ନାୟକାରୀ (୩୦୩)
DEPARTMENT OF EDUCATION (S)
Government of Manipur

ମୁଣ୍ଡର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଶାକାନ୍ତିକ ଗ୍ରାମ୍ରାଣ୍ଡିଆ ମୁଣ୍ଡରାଇମ୍ ଶାକାନ୍ତିକ ଗ୍ରାମ୍ରାଣ୍ଡିଆ (Manipuri Grammar)

ଅହୁସୁବା ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀକୁଣ୍ଡଳ ଗାୟତ୍ରୀ (Ahumsuba Sarukki Kunsuba Para)

ਵੇਹੀ ਪਾਰੰਗੀ ਮਖਲ Wahei Parenggi Makhal

- (੮) ਕਹੀਂਦ ਟੇਨਮਾਂਹ ਗੋਨ ਪਾਕਲਿਧ ਸੰਝੀ ਨ॥
 ਓਭਤੁਹ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਪਾਕ ਟੌਹੈਧਾਨ॥

੯॥ ਪੈਭਤੁਹ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਪਾਕ ਟੌਹੈਧਾਨ॥

੧੦॥ ਕਵਸ ਸੰਦਰ ਸੇਵੈ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਪਾਕ ਟੌਹੈਧਾਨ॥

(੧) ਕਹਾਸ ਸੰਦਰ ਸੇਵੈ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਪਾਕ ਟੌਹੈਧਾਨ॥

(੨) ਪੈਭਤੁਹ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਪੈਭਤੁਹ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਪਾਕ
 ਟੌਹੈਧਾਨ॥

(੩) ਓਭਤੁਹ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਓਭਤੁਹ ਪਾਕ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਪਾਕ
 ਟੌਹੈਧਾਨ॥

(੪) ਓਭਤੁਹ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਓਭਤੁਹ ਪਾਕ ਪਾਕਲਿਧ ਗਮਾਤ ਪਾਕ
 ਟੌਹੈਧਾਨ॥

(੫) ਓਭਤੁਹ ਪਾਕਲਿਧ ਪੈਭਤੁਹ ਕਲੈ ਪਾਕਾਜ ਪੈਨਮਾਡਮੀ ਓਭਤੁਹ ਪਾਕ ਪਾਕਲਿਧ ਪੈਭਤੁਹ
 ਪਾਕ ਟੌਹੈਧਾਨ॥

ਸੇਤੇ ਗਲੋਬਾਲ ਸ਼ਹਿਰ (੬)

ରେନ୍‌ହୋପ୍‌ଟାର୍ମି କୁଣ୍ଡଳାର୍‌କ କୁଣ୍ଡଳ ଏନ୍‌ଦ ରେନ୍‌ହୋପ୍‌ଟାର୍ମି କୁଣ୍ଡଳାର୍‌କ ରେନ୍‌ଗୋଲିଂ‌ସଟ୍ କୁଣ୍ଡଳାର୍‌କ
କୁଣ୍ଡଳ କୁଣ୍ଡଳ ହୋପ୍‌ଟାର୍ମି ଏନ୍‌ଦାନ୍‌ହୋପ୍-

- (१) ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଜେ ଏକ ଦୈଶ୍ୟକୀୟଗୀ ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍
(୨) ଏନ୍ଦେଶ ଫେର ଜେନ୍ ଗାମ୍ବିପ୍
(୩) ଲେନ୍ଦର, କ୍ରେଚ୍ ଗାର୍ଡିଶ ଫେର ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍
(୪) ଜେନ୍ଦର ଲୋକ ଏକାମ୍ବିଶ ଦୈଶ୍ୟକୀୟଗୀ ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍
(୫) ଏକାମ୍ବିଶ, ଏକିଂର, ଏକାମ୍ବିରିସର୍ବିଶ ଗ୍ରେଯାର୍ଟିଯାର୍ ନାମ୍ବି ଫେର ଦୈଶ୍ୟକୀୟଗୀ ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍
(୬) ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଜେ ଏକ ଦୈଶ୍ୟକୀୟଗୀ ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍ - ଏଣ୍ଟରିକ ଏକାମ୍ବିଶ ଏନ୍ଦରିକ ଜେ ଏକ ଶୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଦୈଶ୍ୟକୀୟଗୀର ଓର୍ଟିଅର୍ଟେ ॥

ଅର୍ଥାତ୍:- କୁଳୀ ଏକ ଟେନ୍ଡର୍ ପାଇଁ ॥

(୭) ଏନ୍ଦେଶ ଫେର ଜେନ୍ଡାମ୍ବିପ୍:- ଜେନ୍ ଲେନ୍ଦର ଫେର-ଜେନ୍ଦର, ନାମୋର୍ ଏକାମ୍ବି, କୁଳୀ କୁଳେକ ନାମ୍ବି

ਛੁਲਦਾ:- ਬਹੁਗੁਪਤ ਨੈਤ = ਆਲੀ ਗੁਰੂਗੁਪਤ?

- କରୁଥିଲେ କେବଳକାନ୍ତିରି - କୌଣସିବାକାହା ?**

 - (କ୍ଷ) ନେନଟର, କେବେ ଗାରେଇ ହୁଏଇ ରେନ୍ଦେଗାମାଯି-
 - ଜ୍ଞାନଃ:- ଫଳମାତ୍ର କୁଣ୍ଡଳୀ ॥
 - (୨) ଗେଠର ଲୋକ ପାରୀଯକ ଦେଶକୁଣ୍ଠାଗା ରେନ୍ଦେଗାମାଯି-
 - ଜ୍ଞାନଃ:- କୁଣ୍ଠାଗା କୁଣ୍ଠା ଦେଶ ପାରୀଯକ ॥
 - (୩) ପାରୀଯଗା, ପାରୀତ, ପାରୀତକରୀଯକ କୁଣ୍ଠାଗାମାର୍ଥ ନନ୍ଦନ ଦେଶକ ଦେଶକୁଣ୍ଠାଗା ରେନ୍ଦେଗାମାଯି:-
 - ଜ୍ଞାନଃ:- ଏ ! ଗୋମନ୍ଦନଙ୍କ !